

EFTIRLÝSING: POLITISKUR X-FAKTOR

POLITIKKUR SKAL TALA TIL **HJARTA**, IKKI BERT **VITI**. NÝGGJ **GRANSKING**
VÍSIR, AT OKKARA **POLITISKU** MEININGAR Í **STÓRAN** MUN ERU **GRUNDAÐAR**
Á **KENSLUR**. SAMSTUNDIS TELIST **SITANDI** BADH **SAMGONGA** HELST
MILLUM **TEIRRA**, IÐ IKKI **RÆTTULIGA** HAVA SKILT **KENSLUPARTIN**

POLITIKKUR

Janus á Ryggi
post@sosialurin.fo

Einaferð helt bretska X-Faktor sjónvarpsstjórnan Simon Cowell fyri, at tað kundi verið eitt hugskot at gjørt eina politiska X-Faktor kapping í bretskum sjónvarpi. Sendingin skuldi mannast við kendum politikarum, ið skuldu kappast um vælvildina hjá hyggjarunum. Hugtakið »X-Faktor« sipar ein persónseginleika, ið ikki rættuliga kann setast orð á; áskoðaran tekur stóðu til um luttakarar hava nevnda faktor X á egnum subjektivum grundarlagi. Populisma og óseriøsitetur hugsa flestu okkara nokk, men hugskotið er kanska ikki fjart frá politiska veruleikanum. Klassiska tulkningin av politikki er, at hann snýr seg um argumentir og skilvísir, og at veljarin fyriheldur seg til tey bestu argumentini og tekur stóði í tí, sum er fyri hansara egna besta. Men kanningar vísa, at teir politikarar, ið hava skilt, at politikkur ikki bert skal tala til høvdið, men eisini hjartað hava størsta móguleikan at vinna undirtøku hjá veljaranum. Kensludimensiónin kemur ofta til sjóndar í setningum sum t.d. »hann sigur mær lítið og einki« ella »eg kenni ikki meg sjálvan aftur í hasum«.

Kendi professorin í lingvistikki, George Lakoff frá University of Berkley í USA, vísir í sínari gransking av polit-

MYND: ALVUR HARALDSEN

iskum retorikki á, at tað er eitt mistak at halda, at rationel politisk hugsan er atskild frá kensluliga partinum av heilanum; tvørturímóti er politikkur óloysiliga tengdur at tí parti av heilanum, har kenslulig innliving situr. Kenslurnar eru beinleiðis partur av skilvísinum og politisku argumentatiónini, tí neyðugt er at hava eina fatan av, hvørji grundleggjandi ynskir tú hevur, áðrenn nakað er at taka stóðu til og kjakast um. Ynskir og dreyamar eru tengd at innara kenslulívunum og ikki grundað á kaldar og kyniskar útroknningar. Rationella tilvitan menniskjans er bert broddurin av ísfjallinum, undir hesum býr eitt hav av ótilvitaðum kenslum, ið seta sín greiða dóm á okkara

hugsanarhátt og tilvitaðu stóðutakan. Tí hevur veljarin ongan móguleika at leggja kenslurnar á hillina, skal hann gera tað, má hann fyrst sleppa sær av við sín egna heila.

Samskiftisavbjóðingin hjá BADH

Mikið rok hevur staðist um sitandi samgongu, líka síðani samgonguskjal varð undirskrivað í november 2011. Mótmælisgongur og lemjandi atfinningar frá nógvum samfelagsbólkkum. Men samgongan tykist einki skilja, sum var hon blottað fyri innlivingarevnum. Umboð fyri samgonguna sita í sjónvarpstovuni og kjakast við andstöðu, oftast við einum stórum smíli á

andlitinum, ið sjálvandi fær øði í nógv fólk. Vantandi aftursvarini og líkasælan fáa kenslurnar upp at kóka. Politikkurin hjá sitandi samgongu er væl og virðiliga viðgjørdur, men handan mótstöðuna liggur ein grundleggjandi menniskjanlig uppgerð, ið ikki hevur fingið rúma almenna viðgerð. Hvi munnu reaktiónirnar vera so sterkar? Mítt besta boð er, at framferðin hjá samgonguni elvir til eitt sonevnt »mismatch«, eitt misljóð, í hugaheiminum hjá nógvum veljarum. Tað lekir millum teori og praksis. Millum fólk livir ein greið fatan av at politikkur, í hvussu er í ávísan mun, er til fyri teirra skuld, og at fólkaræðið merkir, at teirra sjónarmið vera hoyrd og umboðað í færd politikkinum. Men samgongan hevur megna serstakliga illa at ført seg fram sum fólksins umboð og tænarar. Samstundis hevur andstöðan sæð sær eitt gylt høvið at útnytta stóðuna. Andstöðan hevur saman við felfeløgnum megnað at mála eina mynd av eini samgongu, ið forkelar tey ríku við skattalættum við at leggjast á teir veikastu samfelagsbólkkarnar; eitt nú gomul og lesandi. Mong sita eftir við einari kenslu av eini samgongu, ið ikki er til fyri tað breiðu fjøldina, men nøkur útvald.

Støðan gjørdist ikki betri, tá eitt landstýrisfólk í eini sjónvarpssending skuldi verja ferðastuðulin hjá sær sjálvum við at samanbera landstýrisfólk við »toppstjórar« í

